

ПОЧАТОК

Є на світі пісні, які народжуються самі собою з синьооких трав, з куряви тисячі сільських доріг. І ця — одна з них.

Якось восени тисяча дев'ятсот вісімдесят дев'ятого року, пізно ввечері, я сидів за робочим столом, не зводячи очей з курсора, що блимав переді мною на екрані комп'ютера. Раптом задзвонив телефон.

На другому кінці дроту був колишній мешканець Айови на ім'я Майкл Джонсон, який на той час проживав у Флориді. Друг з рідного штату надіслав йому одну з моїх книжок. Майкл Джонсон прочитав її, і його сестра Керолін прочитала її, і в них є історія, яка, на думку обох, могла б мене зацікавити. З обачності він не схотів удаватися в подробиці, сказавши лише, що вони з сестрою воліють приїхати до Айови, щоб обговорити все зі мною.

Попри моє скептичне ставлення до таких пропозицій, твердий намір незнайомих докласти значних зусиль заінтригував мене. Тож я погодився зустрітися з ними наступного тижня в Де-Мойні.

І от ми знайомимося в готелі «Голідей» біля аеропорту. Ніяковість потроху вщухає. Вони двоє сидять навпроти мене. Надворі вечоріє, падає легкий сніг.

Вони беруть з мене слово: якщо я не писатиму про це, то ніколи й нікому не переповім ні історії, що сталася тисяча дев'ятсот шістдесят п'ятого року в окрузі Медісон, у штаті Айова, ні інших пов'язаних з нею подій, які відбулися протягом наступних двадцяти чотирьох років.

Що ж, у цьому є певна рація. Зрештою, це їхня історія, не моя.

Отож я слухаю. Слухаю уважно і ставлю нелегкі запитання. А вони говорять, говорять, говорять... Часом Керолін відверто плаче, а Майкл бореться зі сльозами. Вони показують мені документи, журнальні вирізки, а також щоденники їхньої матері — Франчески.

Покоївка заходить і виходить. А ми все замовляємо каву. Поки вони оповідають, я починаю уявляти образи. Спочатку ти маєш побачити образи, слова придуть значно пізніше. І от, нарешті, я чую ті слова, бачу їх на папері. І десь попівночі погоджуюся написати книжку — чи принаймні спробувати її написати.

Рішення оприлюднити інформацію далось їм нелегко. Адже делікатні обставини цієї історії стосуються їхньої матері і значною мірою батька. Майкл і Керолін усвідомлювали, що розголос може спричинити нищі плітки й образливу зловтіху з пам'яті про Річарда та Франческу Джонсонів.

І все ж вони вдвох постановили, що у світі, де, здається, особиста відданість у всіх її проявах розлітається на друзки, а любов обернулася на питання особистої зручності, що дивовижну історію варто розказати. Я вважав тоді, що вони мають цілковиту рацію, а тепер ще більше впевнений у цьому.

Під час роботи над книжкою я ще тричі просив Майкла й Керолін про зустріч. І щоразу без жодної скарги вони їхали до Айови, бо прагнули, щоб історія була викладена якнайточніше. Іноді ми просто розмовляли, іноді сідали в машину й неквапно їздили дорогами округу Медісон, оглядаючи місця, що відіграли важливу роль у цій історії.

Але в основі моєї оповіді лежать не лише факти, почуті від Майкла й Керолін, а й матеріали щоденників Франчески Джонсон, результати дослідження, проведеного на північному заході Сполучених Штатів, особливо в Сіетлі та Беллінгемі, у штаті Вашингтон, спостереження, зроблені в окрузі Медісон, у штаті Айова, інформація, взята з фотонарисів Роберта Кінкейда, відомості від редакторів журналів, подробиці, з'ясовані в постачальників плівки та інших фототоварів, а також нескінченні спогади кількох чудових літніх людей з округного притулку в Барнесвіллі, у штаті Огайо, які пам'ятали Кінкейда ще юнаком.

Однак, попри всі мої дослідницькі зусилля, в цій історії є ще чимало прогалів. Подекуди я вдався до власної уяви, але тільки там, де був упевнений, що мої висновки спираються на правильне розуміння особистостей Франчески Джонсон і Роберта Кінкейда, які стали мені дуже близькими. Ретельна, копітка праця, гадаю, дала мені змогу впритиск підійти до подій, що відбулися насправді.

Годі, мабуть, достеменно відтворити подробиці подорожі Кінкейда північними штатами. Ми знаємо про неї з численних фотографій, опублікованих згодом у журналах, з коротких згадок у щоденниках Франчески Джонсон, а також із нотаток самого Кінкейда, які він залишав журнальному видавцеві. Уважаю, що, використавши ці джерела за путівник, я зміг досить точно змалювати обставини, які привели його від Беллінгема до округу Медісон у серпні тисяча дев'ятсот шістдесят п'ятого року. Наприкінці своїх мандрів, їдучи до округу Медісон, я й сам, здається, відчув себе Робертом Кінкейдом.

І все ж найбільшим викликом у моєму дослідженні й написанні цієї книжки стала спроба осягнути єство

Кінкейда. Він був дуже неоднозначною особою. Часом Роберт видавався цілком звичайним. Інколи — якимсь безплотним, майже примарним. У своїй справі він був неперевершений професіонал. І все ж він мав себе за чоловічу істоту особливої породи, що їй немає місця у світі з таким надміром організованості. Якось він сказав, що чує всередині себе безжальне виття часу, а Франческа Джонсон описала його як людину, що живе в дивних, заселених примарами місцях, деє коло самих початків дарвінізму.

На жаль, два питання так і лишилися без відповіді. По-перше, нам не вдалося з'ясувати, що сталося з фотографічним доробком Кінкейда. З огляду на те, що він висококласний фотограф, ми сподівалися знайти сотні тисяч світлин. Але в його помешканні їх не виявлено. Найімовірніше — і ця версія, зважаючи на його бачення себе і свого місця у світі, небезпідставна, — що він знищив їх перед смертю.

Друге питання стосується його життя з тисяча дев'ятсот сімдесят п'ятого до тисяча дев'ятсот вісімдесят другого року. Про цей період нам відомо небагато. Ми знаємо, що кілька років він сяк-так перебивався фотопортретами в Сіетлі, працюючи водночас і в районі затоки П'юджет-Саунд. Оце й усе. Та одна цікава деталь таки не випала з нашої уваги: усі листи, надіслані Кінкейдові з управління соціального захисту й комітету у справах ветеранів, були відіслані назад із позначкою «Повернути відправникові», написаною його рукою.

Робота над цією книжкою, мушу признатись, істотно змінила мій світогляд і напрям думок, а найголовніше — тепер я зі значно меншим цинізмом ставлюся до того, що зветься людськими взаєминами. Глибше пізнаючи

Франческу Джонсон і Роберта Кінкейда, я збагнув: межі цих взаємин можуть бути куди ширшими, ніж мені уявлялося. Сподіваюся, ви прийдете до такого самого розуміння, прочитавши цю історію.

Вам буде непросто. Ми всі живемо в огрублому світі у власних мушлях, покритих струпом, що на нього обернулася колишня чуттєвість. Я не можу з певністю сказати, де закінчується велика пристрасть і починається солодкава сентиментальність. Проте наша схильність глузувати з першої й визнавати за щире та глибоке почуття другу ускладнює доступ до тієї царини ніжності, без якої годі зрозуміти історію Франчески Джонсон і Роберта Кінкейда. Мені самому довелося перебороти в собі ту схильність, перш ніж я зміг розпочати писати цю книжку.

Коли ви розгорнете її, свідомо облишивши невіру, як казав Колрідж, то неодмінно відчуєте те саме, що і я. І, може, в прохолодних закутках серця ви знайдете, як Франческа Джонсон, місце для танцю.

Літо 1991 року

РОБЕРТ КІНКЕЙД

Уранці восьмого серпня тисяча дев'ятсот шістдесят п'ятого року Роберт Кінкейд замкнув двері своєї двокімнатної квартири на третьому поверсі розлогого будинку в Беллінгемі, у штаті Вашингтон. З рюкзаком, повним фотографічного приладдя, та валізою він зійшов униз дерев'яними сходами й рушив коридором на заднє подвір'я, де на паркованні для мешканців будинку стояв його старенький пікап «шевроле».

Ще один рюкзак, переносний холодильник середніх розмірів, два штативи, кілька блоків цигарок «Кемел», термос і сумка з фруктами були вже в машині. Валіза зайняла місце в кузові, коло футляра з гітарою. Кінкейд примостив рюкзаки на пасажирському сидінні, а холодильник і штативи поклав на підлогу кабіни. Потім він забрався в кузов і засунув футляр з гітарою та валізу аж у куток, підперши їх запасною шиною і для певності прив'язавши білизняною мотузкою, а під стару шину заштовхав чорний брезент.

Сівши за кермо, Кінкейд витяг пачку цигарок «Кемел», закупив і заходився подумки перебирати все, що він мав прихопити з собою: двісті котків плівки, здебільшого світлостійкої «Кодахром», штативи, холодильник, три фотокамери з п'ятьма об'єктивами, джинси та широкі штани кольору хакі, сорочки й жилет фотографа. Здається, нічого не забув. Решту можна купити в дорозі.

На ньому були вилянялі лівайси з помаранчевими шлейками, добряче поношені високі чоботи марки «Ред вінгз» і сорочка кольору хакі. На широкому шкіряному ремені висів зачохлений швейцарський армійський ніж.

Кінкейд глянув на годинник — сімнадцять хвилин на восьму. Машина завелася з другої спроби. Він дав задній хід, перемкнув швидкість і повільно рушив алеєю під блідим сонцем. Його шлях спочатку пролягав вулицями Беллінгема, потім — на південь Одинадцятою вашингтонською трасою, яка тягнеться вздовж узбережжя затоки П'юджет-Саунд на кілька миль, а далі — автострадою, що повертає на схід перед самісінькою Двадцятою федеральною трасою.

Звідси Кінкейд розпочав довгу мандрівку звивистою дорогою через Каскади. Він любив цю землю і почувався тут невимушено, зупиняючись час від часу, щоб зробити нотатки про майбутні цікаві експедиції або, як сам казав, сфотографувати щось на пам'ятку. Ці побіжні знімки згодом нагадували йому про місця, які він хотів відвідати знову й дослідити ретельніше. Надвечір у Спокені він звернув на північ, виїхавши на Другу федеральну трасу, якою мав перетнути добру половину північних штатів і дістатися до міста Дулут у Міннесоті.

І втисячне Кінкейд пошкодував, що так і не завів собаку — наприклад, золотистого ретривера, який супроводжував би його в таких подорожах і був би йому за товариша вдома. Однак чоловікові частенько доводилося їздити у довгі відрядження, переважно за океан, а це несправедливо щодо тварини. Проте він і далі плекав свою мрію. Ще кілька років — і він стане застарим для важкої праці у польових умовах.